«Бекітемін»
«Талдын» инклюзивті оқалту
балабақшасы меңгерушісі
М.Махутова
«13» қаңтар 2025жыл

БАЯНДАМА

Тақырыбы: «Ерекше білім беру қажеттілігі бар балалардың даму ерекшеліктері және отбасының қолдау көрсету мүмкіндіктері»

Дайындаған: психолог Кәрімова Б.

2025-2026 оқу жылы

Тақырыбы: «Ерекше білім беру қажеттілігі бар балалардың даму ерекшеліктері және отбасының қолдау көрсету мүмкіндіктері»

Мақсаты:
Ата-аналарға ерекше білім беру қажеттілігі бар балалардың психологиялық және тұлғалық даму ерекшеліктері туралы ақпарат беру, баланы тәрбиелеу мен дамытудағы отбасының маңызын түсіндіру.
Міндеттері:

- Ерекше білім беру қажеттілігі бар балалардың даму ерекшеліктерімен таныстыру;
- Отбасындағы қолайлы психологиялық ахуалдың маңызын түсіндіру;
- Баланың әлеуетін дамытуға бағытталған практикалық ұсыныстар беру;
- Ата-аналардың психологиялық-педагогикалық құзыреттілігін арттыру.

Кіріспе
Қазіргі таңда ерекше білім беру қажеттілігі бар балаларға қоғам тарапынан ерекше көңіл бөлінуде. Әр баланың өзіндік даму жолы, қабылдау ерекшелігі және мүмкіндігі бар. Сондықтан баланың дамуындағы ерекшеліктерді түсіну ата-ананың негізгі міндеттерінің бірі болып табылады.
Ерекше білім беру қажеттілігі бар бала – бұл қосымша қолдау мен арнайы педагогикалық тәсілдерді қажет ететін бала. Мұндай балалардың әлеуеті жоғары болуы мүмкін, бірақ оны ашу үшін жүйелі жұмыс пен қолайлы орта қажет.

Баланың дамуындағы негізгі ерекшеліктер
Баланың дамуы бірнеше бағытта жүзеге асады: сөйлеу, танымдық, эмоционалдық, әлеуметтік және қозғалыс салалары.
Сөйлеу және коммуникация
Кейбір балалардың сөйлеуі құрдастарына қарағанда баяу дамуы мүмкін. Олар өз ойын жеткізуде, сұрақтарға жауап беруде немесе жаңа сөздерді меңгеруде қиындықтарға тап болады.
Осындай жағдайда ата-аналар:

- баламен жиі сөйлесуі;
- ертегі оқып беруі;
- суреттер арқылы әңгімелесуі;
- логопедтің ұсыныстарын орындауы қажет.

Танымдық даму
Ерекше балалардың ақпаратты қабылдау және өңдеу ерекшеліктері болуы мүмкін. Кейбір балалар тапсырманы бірнеше рет түсіндіруді қажет етеді.
Танымдық қабілеттерді дамыту үшін:

- дамытушы ойындар ұйымдастыру;
- пазл, конструкторлар пайдалану;
- түстерді, пішіндерді ажырату жаттығуларын өткізу ұсынылады.

Эмоционалдық даму

Көптеген ерекше балалар сезімдерін ашық білдіре алмайды немесе керісінше эмоцияларын шамадан тыс көрсетеді.

Сондықтан:

- баланың сезімін түсінуге тырысу;
- оны тыңдау;
- жетістіктерін атап өту;
- жағымды эмоциялық орта қалыптастыру маңызды.

Әлеуметтік бейімделу

Баланың басқа адамдармен қарым-қатынас жасауы оның болашақ өміріне әсер етеді.

Әлеуметтік дағдыларды қалыптастыру үшін:

- балалармен бірге ойнауға мүмкіндік жасау;
- қоғамдық орындарға жиі апару;
- қарапайым қарым-қатынас ережелерін үйрету қажет.

Отбасының рөлі

Баланың дамуына ең үлкен әсер ететін орта – отбасы.

Отбасында:

- түсіністік;
- қолдау;
- мейірімділік;
- тұрақтылық болған жағдайда бала өзін қауіпсіз сезінеді.

Ата-ананың әрбір жылы сөзі, қолдауы мен қамқорлығы баланың өзіне деген сенімін арттырады.

Баланы қолдаудың тиімді тәсілдері

Ерекше баланы тәрбиелеуде келесі қағидаларды ұстанған жөн:

- Баланы басқа балалармен салыстырмау;
- Кішкентай жетістіктерін де мадақтау;
- Күн тәртібін сақтау;
- Бірлескен ойындарға уақыт бөлу;
- Мамандардың ұсыныстарын орындау;
- Баланың мүмкіндігіне сай талап қою.

Жиі кездесетін қателіктер

Кейбір ата-аналар байқамай келесі қателіктерге жол береді:

- баланың орнына барлық істі өздері орындау;
- жиі сынау;
- басқа балалармен салыстыру;
- ұзақ уақыт телефон немесе теледидар қарауға рұқсат беру;
- баланың пікірін ескермеу.

Мұндай әрекеттер баланың өзіне деген сенімін төмендетуі мүмкін.

Қорытынды

Ерекше білім беру қажеттілігі бар әрбір бала сүйіспеншілікке, қамқорлыққа және түсіністікке мұқтаж. Баланың жетістігі көбінесе отбасы мен мамандардың бірлескен еңбегіне байланысты.

Баланы қабылдау, оның мүмкіндігін бағалау және үнемі қолдау көрсету – оның болашақтағы табысты дамуының кепілі.

Ұсыныстар:

- Баламен күн сайын сапалы уақыт өткізіңіз;
- Жағымды қарым-қатынас орнатыңыз;
- Ойын арқылы дамыту жұмыстарын жүргізіңіз;
- Мамандармен тұрақты байланыста болыңыз;
- Баланың әрбір жетістігін бағалап, қолдап отырыңыз.

Есте сақтаңыз: әр бала ерекше, ал әр жетістік – үлкен қадам.